

Γέφυρα Ρίου - Αντίρριου: ένα τεχνικό έργο “αλλάζει το τοπίο” στη δυτική Ελλάδα

Το τοπίο στη λογοτεχνία

Σώτη Τριανταφύλλου, «Ψηλά από τη γέφυρα», *Σαββατιάτικη Ελευθεροτυπία*, 01/08/2009.

Όταν ήμουν παιδί, στο φέρρυ Ρίου-Αντιρρίου ζωγραφιζόταν η αθλιότητα της ελληνικής επαρχίας: το καράβι μύριζε γράσα και κατσικίσιο τυρί· οι φορτιγατζήδες κάπνιζαν δύσσομα τσιγάρα στρίβοντας τα τσιγκελωτά τους μουστάκια· οι εισπράκτορες μοίραζαν λιγδιασμένα εισιτήρια ουρλιάζοντας στους οδηγούς “Πάρ’ το δεξιά!”, “Ελα λίγο πίσω!”, “Κόψε, ρε!” και “Εϊ, οπ!”· Η διαδρομή από την Αθήνα στο χωριό –Μαραθιάς Δωρίδος- ήταν πέντε ολόκληρες ώρες· μετά τον καταραμένο πορθμό, οι πινακίδες ΝΑΥΠΑΚΤΟΣ, ΕΥΠΑΛΙΟ, ΜΟΝΑΣΤΗΡΑΚΙ, ΣΚΑΛΩΜΑ προανάγγελλαν την άφιξη στον παράδεισο. Ο Μαραθιάς, το καλοκαίρι· οι θείες μου που έφτιαχναν τις καλύτερες τηγανητές πατάτες στον κόσμο· μπάνια, φεγγαρόφωτα, βαρκάδες. Καμιά φορά, καταστροφή: άνεμος εννιά μποφόρ, το φέρρυ δεν απέπλεε. Περιμέναμε στο Ρίο, λυπημένοι. “Αν υπήρχε γέφυρα...” αναστέναζε ο πατέρας μου που, ως κομμουνιστής, αγαπούσε τα δημόσια έργα και θρηνολογούσε για όσα είχαν συμβεί, καθώς και για όσα δεν είχαν συμβεί. “Αν είχαν αφήσει τον Τρικούπη να χτίσει γέφυρα... Αν...”. όμως έχω την φριχτή υποψία ότι “αν” η γέφυρα είχε χτιστεί επί Τρικούπη, τώρα θα χρειαζόμασταν καινούργια· ότι θα είχε τη μοίρα της “Λικνιστής Γκέρτι” στην πολιτεία της Ουάσιγκτον που κατέρρευσε λίγους μήνες μετά την αποπεράτωσή της.

Ήδη η λέξη *αποπεράτωση* ακούγεται αβέβαιη. Το μόνο που “αποπερατώνεται” στην Ελλάδα είναι οι εκκλησίες. Υπερβάλλω.

Καθώς κοιτάζω τη γέφυρα από την παραλία της Ναυπάκτου, το τελευταίο που σκέφτομαι είναι το αν θα “αναπτυχθεί” η περιοχή· αν οι αγρότες γίνουν στελέχη ξενοδοχειακών μονάδων, οι αγρότισσες καμαριέρες. Το πρώτο που σκέφτομαι είναι η ίδια η γέφυρα, ως έργο του Ανθρώπου-Μηχανικού. Που δεν είναι πια “άνθρωπος” - δεν είναι ο Ρομπέρ Μαγιάρ ή ο Ραλφ Μοτζέσκι- αλλά μια εταιρεία, ή πολλές εταιρείες. Οι γέφυρες ήταν οι σουπερ-σταρ της μηχανικής από την εποχή της γέφυρας στον Ευφρατη, εξακόσια πενήντα χρόνια πριν από τν ημερομηνία μας· και από τότε ποτ ο Τίβερης απέκτησε την Κουάτρο Κάπι. Όταν, το 1507, χτιζόταν η πρώτη πέτρινη

γέφυρα στον Σηκουάνα, τα εξαθλιωμένα πλήθη στέκονταν και χάζευαν το υπερθέαμα. *Η γέφυρα ως υπερθέαμα.*

Αναρωτιέμαι με τι μοιάζει η γέφυρα Ρίου-Αντιρρίου. Όλες οι κατασκευές στην Ελλάδα μοιάζουν με κάτι: συχνά είναι κακέκτυπα. Δεν είμαι ειδική στις γέφυρες, αλλά μήπως μοιάζει λιγάκι με την Φερθ της Σκοτίας; Η Φερθ έχει προβόλους στα ακροβάθρα. Από μίαν άποψη, μοιάζει και με την αψιδωτή γέφυρα του λιμανιού του Σίντεϋ αν και πρόκειται για έργο της δεκαετίας του 1930. Πιο συγγενική μου φαίνεται εκείνη που ενώνει το Ονφλέρ με τη Χάβρη, στη Νορμανδία. Μήπως έχω φαντασιώσεις με γέφυρες; Η ουσία είναι ότι έχω σωθεί από το φέρρυ από τα σκληρά παξιμάδια για τη ναυτία, κι από τις κραυγές “Πάρ’ το αλλιώς!” στην είσοδο του πλοίου. Για ό, τι συμβαίνει στις παράκτιες κωμοπόλεις στις δύο πλευρές της γέφυρας, δεν ευθύνεται η γέφυρα· ευθύνεται το κεφάλι μας. τίποτα δεν εμποδίζει τους εργολάβους να χτίσουν θηριώδη ξενοδοχεία με θέα τη γέφυρα. ο καθένας είναι ελεύθερος με τον τρόπο του: αν κάποιος θελήσει ν’ αυτοκτονήσει πέφτοντας στον Κόλπο, υπάρχει κι αυτή η δυνατότητα. Κι αν βαλθούμε να αποτελειώσουμε το φυσικό περιβάλλον, νομίζω πως επίσης θα τα καταφέρουμε. Αλλά δεν θα φταίει η γέφυρα.

Χρήστος Τουμανίδης, «Στάση στο Ρίο», από την *Ανθολογία Ελληνικού Χαϊκού*, (επιμέλεια: Χρ. Τουμανίδης), Εκδόσεις Δελφοί, Αθήνα 1996.

Τα περασμένα “περασμένα” λες
Αλλά είναι και η θάλασσα
πώς να την αποτρέψεις
Είναι το Αντίρριο
η αντικρινή σιωπή μας
πριν από τα Βουνά.

Είχαν όλα ένα χρώμα μεταμέλειας το πρωί
Έκοβαν τον Ιούλιο
σε τρίγωνα και κύκλους
Κάτι παλιά ναυλωμένα φορτηγά
έπαιρναν την ψυχή σου
-διασχίζοντας Κορινθιακό και δισταγμούς-

την ξεφορτώνανε
σε άγνωστα λιμάνια.

Είχες χτικιάσει πια εκεί
Ανάμεσα σε δυο στεριές
και πέντε θάλασσες – έλεγες:
“Καλύτερα το απρόοπτο, μια νέα εκδοχή...”

Τα περασμένα δεν περνούν ποτέ
γίνονται άπειρα πολύχρωμα πετράδια
Μ' αυτά πετροβολούνε τα παιδιά
το λιόγερμα
που φτάνει θριαμβικά.

Τι μέρα Κύριε κι αυτή, εδώ στο Ρίο.